І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 244. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 22-го ГРУДНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 22, 1960 No. 244. VOL. LXVII.

КЕННЕДІ І ПРОВІДНИКИ ПАРТІЇ ОБМІРКОВУЮТЬ ПРОГРАМУ НОВОГО УРЯДУ

Джансон очолюватиме акцію проти дискримінації в праці та Раду Космічних Просторів

Палм Біч, Флорида. — Новообраний президент Джан Ф. Кеннеді після двогодинних нарад із демократичними конґресовими провідниками спікером Палати Репрезентантів Семом Рейбирном і сенатором Майком Менсфілдом та з нововибраним віце - президентом Линдоном Б. Джансоном відбув пресову конференцію, на якій заявив, що в новому 87-му Конґресі в першу чергу треба буде зайнятися законопроєктами про допомогу районам із більшим числом безробітних і про збільшення мінімальної заробітної платні. На першому місці новий Конґрес розглядатиме також законопроєкт про федеральну допомогу шкільництву і про медичну допомогу старшим особам. Президент - елект передбачає важливішу ролю Л. Джансона у виконній частині уряду в порівнянні з попередніми віце - президентами. Джансон буде головою Президентової Дорадчої Ради в справах космічних просторів і буде мати нагляд над працями урядової комісії, яка дбає про те, щоб не було расової дискримінації при працях для федерального уряду. Віцепрезидент Джансон, казав новообраний президент, буде співробітником нового президента при вирішуванні таких справ, як крайова безпека, оборона країни і закордонні справи, головним чином у взаєминах із країнами Латинської Америки. Сенатор Кеннеді відмовився зайняти становище в справі змін регуляміну в Сенаті і в Палаті Репрезентантів, кажучи, що ці проблеми повинні би вирішувати самі Палати в Конґресі. Але Кеннеді додав, що бажав би собі, щоб обидві Палати мали такі реґуляміни, які давали б змогу успішно працювати згідно з волею більшости. Кеннеді сказав, що вислід голосування електорів повинен відібрати охоту голові Республіканського Крайового Комітету сенаторові Трустанові Б. Мортонові займатися і надалі справою виборів. На думку Кеннеді сенатор Мортон більше цікавиться виборами після закінчення голосування ніж перед 8-им листопада. Сенатор Кеннеді заявив, що не збирається їхати до Европи зараз після своєї інавгурації. Новообраний президент найбільше турбується тим, що „число безробітних зростає і що немає росту в економіці". Кеннеді заявив, що стан економіки після Різдва покаже, що новий уряд мусітиме зробити, щоб скріпити господарку країни. Кеннеді сказав дальше, що федеральний бюджет на фінансовий рік, що почнеться 1-го липня 1961-го року, плянує президент Айзенгавер, і тому Кеннеді відмовився говорити на цю тему. Кеннеді зможе виробити собі погляд на новий буджет після того, як в січні найближчого року дістане податкові звіти і передбачення. На запити журналістів відповідали сенатор Кеннеді, сенатор Джансон, спікер Рейбирн і сенатор Менсфілд. Всі вони однозгідні в тому, що в першу чергу треба буде вирішувати в Конґресі справу збільшеного числа безробітних, допомоги шкільництву, медичної допомоги старшим, збільшення мінімальної заробітної платні і справу будови нових мешканевих домів, заявляючи при тому, що всі ці проблеми є однаково важливі.

Нововибрані президент Джан Ф. Кеннеді і віце-президент Линдон Б. Джансон під час нарад над програмою уряду.

„Завданням ЗДА в закордонній політиці є створення нового ладу в світі у всіх ділянках" — Раск

Вашингтон. — Журналісти цікавляться філософією нового найменованого державного секретаря Діна Раска, який перебере урядування в тому часі, коли панують збільшені революційно - національні рухи в цілому світі, і коли над світом тяжить „майже воєнна комуністична стратеґія". На думку Раска оця воєнна загроза збоку комунізму може тривати довший час, навіть до кінця 20-го віку, якщо вільний світ затримає свою військову перевагу і не допустить до комуністичної агресії. На думку Раска завданням ЗДА в ділянці закордонної політики, — це „створення нового порядку в світі і то в усіх вимірах — духовому, економічному, політичному і соціяльному". Хоч холодна війна може довго тривати, то вона не повинна нас відтягати від здійснення головної нашої цілі — створення нового ладу в світі. Раск гадає, що досі ЗДА дивилися на завдання закордонної політики цієї країни зі становища біжучих проблем, а не довгореченцевого. Замало є спричиняти для СССР малі невдачі, треба так, щоб ми могли бути переможцями на довшу мету. Раск гадає, що нова американська ґенерація, яка настроєво не є зв'язана з другою світовою війною, з успіхом зможе розв'язати ті проблеми, що стоять перед ЗДА в ділянці закордонної політики.

Бенджемін А. Смит має зайняти сенаторський пост Кеннеді

Бостон, Масс. — Массачусетський губернатор - демократ Фостер Фурколо в порозумінні з новообраним президентом Джаном Ф. Кеннеді 20-го грудня призначив на сенаторський пост, опорожнений внаслідок вибору Кеннеді на президента, 44-річного промисловця Бенджеміна А. Смита, який був колеґою Кеннеді в Гарвардському університеті. Смит погодився зайняти те вільне сенаторське становище до 1962-го року, і після того не старатися про перевибір. Кеннеді має зрезиґнувати офіційно зі становища сенатора в найближчих днях. Кеннеді і Смит є щирими приятелями і вони були собі взаємно старостами на своїх весіллях. Смит зможе бути членом сенатських комісій, бо він матиме старшинство в порівнянні з тими сенаторами, що є вперше вибрані і почнуть виконувати сенаторську працю аж в січні 1961-го року. Під час війни вони обидва служили в фльоті на Пацифіку. Згідно з массачусетською конституцією — найменування сенатора важливе аж до найближчих виборів, це значить до 1962-го року. Смит є президентом Компанії Мерчент Бокс в Глостері, Массачусетс.

Діллон заявляє, що вестиме „здорову фінансову політику"

Вашингтон. — Новонайменований секретар скарбу Даґлес Діллон заявив в присутності новонайменованих державного секретаря Діна Раска і державного підсекретаря Честера Бовлеса, що він всіми силами старатиметься про те, щоб вести „здорову фіскальну політику" ЗДА. Діллон є фахівцем в справах фінансів, бо він тепер займає становище підсекретаря в державному департаменті, який завідує фінансовим відділом. Раск, Діллон і Бовлес відбули спільну конференцію, на якій обговорили справу перебрання своїх урядових функцій в дні 20-го січня 1961-го року. Новонайменований на державного секретаря Раск хвалив Діллона, кажучи, що його знайомість закордонних справ і фінансових проблем буде дуже корисна в новому кабінеті Джана Ф. Кеннеді. Теперішній секретар скарбу Роберт Б. Андерсон заявив, що Кеннеді зробив добрий вибір, найменувавши Діллона на пост секретаря скарбу.

Федеральна Адміністрація Харчів проти ліків, які відтовщують людину

Вашингтон. — Федеральна Адміністрація Харчів повідомляє, що вона сконфіскувала 6.345 фунтів ліків, які мають відтовщувати людей, що їх споживають. Ці ліки - харчі сконфісковано тому, що на них не були правдиві етикети. В етикетах на цих ліках повинні бути докладно визначені складники ліків. На одному сконфіскованому харчі не доставав 21 відсоток протеїни, яка повинна була бути в ньому, і натомість в ньому було на 13 відсотків більше товщу, ніж про це говорив напис на цьому ліку-харчі. Інший сконфіскований лік мав аж 48 відсотків менше протеїни, ніж подавала етикета, а товщу аж на 22 відсотки більше, ніж стояло на реклямі-написі. Федеральна Адміністрація Харчів і Ліків закликає всіх, щоб не вживали жадних ліків для зменшення своєї ваги, хіба що їм порадить це робити їхній родинний лікар.

Українська Хроніка

● **Доповідь проф. Богдана Загайкевича** на тему „Ольвія в світлі нових дослідів совєтських археологів" відбудеться в рямцях Наукового Засідання Секції Античної Історії при УВАН в суботу, дня 24-го грудня ц. р., о годині 6-ій веч., в приміщенні УВАН 11 і ½ Вест 26-та вулиця у Ню Йорку.

ЗДА випустили сателіт „Дісковерер XIX", який має досліджувати радіяцію

Летунська база Ванденберґ, Каліфорнія. — 20-го грудня летунство з успіхом випустило новий сателіт „Дісковерер XIX, який важить 2,10 фунтів, і який не має кабіни, тільки численні прилади, щоб вимірювати радіяцію. Попередні сателіти цього типу мали окремі кабіни, які відривалися від сателітів і спадали вниз, де їх виловлювали. Електронічні прилади нового сателіта Дісковерера 19 мають вимірювати горяч радіяції, яка виникає від ворожих керованих ракет, і повідомляти про це оборонну повітряну команду ЗДА. Досі цю службу виконували сателіти „Мідаси" („Майдес") які є на службі алярмової системи. Дісковер 19 кружляє в полярному напрямі. Його випущення відбулося о год. 12:37 по полудні за стандартним пацифічним часом. Годину пізніше можна було ствердити, що новий сателіт попав в орбіту і кружляє довкола Землі згідно з призначенням. Радіо передає на Землю спостереження нового сателіта. Гадають, що Дісковерер 19 працюватиме 4 дні. Його випустили при допомозі ракети Тор і ракети „Еджіна Б".

Департамент скарбу подає покупців американського золота

Вашинґтон. — Департамент скарбу повідомляє, які уряди чужих держав купують американське золото. В літніх місяцях цього року відійшло до Европи золота вартости $631,-600,000, з чого майже три чверті купили три держави Анлгія, Швайцарія і Голляндія. Вліті цього року численні американці вкладали свої ощадности в закордонні інвестиції, бо там були кращі відсотки і дивіденди, і також тому, що була непевність перед виборами щодо долі долара. За ті вклади за кордон доляри чужі державні банки могли купувати золото в цій країні. В останній чверті цього року відплив золота за кордон зменшився. В половині ц. р. запаси золота в ЗДА виносили $19,322,000,000, а при кінці третьої чверті ц. р. — $18,685,000,000. В третій чверті цього року із поданого того золота в сумі $631,600,000, — найбільше купили: Англія — $200,000,000; Швайцарія — $159,700,000; Голляндія — $110,000,000. Менші скількості купили Арґентина, Бельгія, Колюмбія, Франція, Греція та інші.

В АМЕРИЦІ

● **Члени Федеральної Комунікаційної Комісії** оглядали в Балтиморі, Мериленд, „літаючу клясу", яка є призначена на те, щоб з повітря за допомогою телевізії одночасно навчати більше як 500,000 учнів в шістьох середньо - західніх стейтах. Члени ФККомісії оглянули телевізійну стацію, яка з повітря має передавати лекції для учнів в школах.

● **Сестра дружини новообраного президента Джана Ф. Кеннеді** княжна Лі Радзівілл запросила свого шваґра президента - електа Дж. Ф. Кеннеді на хресного батька своєї 4-місячної донечки, хрестини якої відбудуться в 1961-му році. Батько цієї дівчинки Анни Христини князь Станіслав Радзівілл був хресним батьком (через заступство) новонародженого сина сенатора Кеннеді.

● **Сенатор - республіканець** із Кентаки Джан Шерман Купер, який звичайно підтримує закордонну політику президента Айзенгавера, гостро критикує ЗДА за те, що представник цієї країни в Об'єднаних Націях стримався від голосування над резолюцією, яка гостро виступала проти колоніялізму. Сенатор Купер заявив, що становище ЗДА в справі колоніялізму може створити враження в Азії і Африці, що Америка підтримує колоніялізм в тих частинах світу." Генеральна Асамблея ОН прийняла резолюцію, яка домагається скасувати колоніяльне становище тих територій, які ще не є вповні самостійними.

Де Ґоль запрошує арабських націоналістів з Альжиру на переговори

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль виголосив у вівторок 20 грудня через радіо промову до французького народу, в якій офіційно заповів, що 6—7—8 відбудеться на терені Альжиру, а 8-го січня в европейській Франції референдум за схвалення або відкинення засадничих ліній його політики в справі Альжиру. Тут він пригадав, що згодом, коли запанує мир в Альжирі, відбудеться там плебісцит над трьома можливостями: відірвання Альжиру від Франції, повної його інтеґрації з Францією, або самостійности у зв'язку з Францією. Де Ґоль прозоро натякнув на останнє льояльне супроти Франції становище всіх недавніх французьких кольоній, а тепер самостійних африканських країн під час минулотижневої дебати в ОН над справою Альжиру, як на доказ, що правильним було наділення їх самостійністю. Однак найважливішою частиною 80-хвилинної промови де Ґоля була заява, в якій він просто запросив лідерів мусульманських партизанів на розмови до Парижу. Він заявив, що в справі політичної будучности Альжиру, ото ж у справі запевнення чистоти переведення плебісциту в Альжирі відбудуться наради з усіми групами альжирського населення, „особливо з проводом партизанів". Цю теперішню заяву де Ґоля вважають за заповідь нового контакту з закордонно - націоналістичним урядом альжирських арабів, зараз після переведення того референдуму в першому тижні січня 1961 року.

Совєти заявляють, що вони хочуть зредукувати свій мілітарний бюджет

Москва. — Міністер фінансів СССР, Васілій Гарбузов, промовляючи під час сесії Верховної Ради СССР, заявив, що Совєтський Союз зредукує свої мілітарно - оборонні витрати в 1961-му році, концентруючи своє фінансове плянування головним чином на тяжкій індустрії. У проєкті нового совєтського бюджету, переданого Гарбузовим під розгляд Верховної Ради, передбачені прибутки у висоті 78 більйонів рублів, і витрати в загальній сумі 77.5 більйона рублів, уже нового видання, що їх вартість встановлено на $1.10 за одного рубля. Видатки на вдержання збройних сил в цьому новому бюджеті винесуть 9.2 більйонів рублів, значить 11% усього бюджету. Сповіщаючи про це, Гарбузов виявив, що в 1960-му році мілітарні витрати виносили 12% усього бюджету, значить, на 1% більше, як це буде в 1961-ому році. Крім бюджету Верховна Рада СССР розглядала на своєму засіданні дня 20-го грудня ще справу пляну економічного розвитку на 1961 рік. Промовляв під час цієї Сесії теж Нікіта Хрущов, який не оминув нагоди, щоб заатакувати знов ЗДА.

Америка активно підтримає новий уряд в Ляосі

Вісциян. — Американський уряд заявив, що він негайно відновить постачання зброї й іншого виряду новому леґальному урядові в Ляосі, який в минулу п'ятницю переміг над комуністичними військами в столиці краю Вісциціяні та дістав затвердження від короля. Американські кола не скривають свого вдоволення, що громадянська війна, викликана прокомуністичним переворотом 9 серпня ц. р., скінчилась перемогою прозахіднього генерала Фумі Носована. Король затвердив уряд прем'єра Буна Ума і американські кола переконані, що цей уряд зможе — при допомозі з Заходу — запанувати над ситуацією та відновити в країні лад. Протикомуністичні війська силою яких 800 вояків відтягнулись під командуванням капітана Конґа Ле, автора згаданого вгорі державного перевороту, на північ Ляосу, в сторону Північного В'єтнаму, відкіля йде комуністам поміч зброєю і людьми. Англійський уряд інтервеніював в Москві, щоб вона сама припинила активно помагати — почерез Північний В'єтнам — партизанам в Ляосі та вплинула в тому самому напрямку на Пейпінґ. Якщо Москва й Пейпінґ не захотіли б припинити своєї підривної акції в Ляосі, то в обороні Ляосу виступить Організація Південно - азійського оборонного пакту (СЕАТО) і тоді Ляос перетвориться в другу Корею.

Ізраїль заперечує, наче б приготовляв продукцію атомових бомб

Єрусалим. — Ізраїльські чинники заперечили, наче б в Ізраїлі приготовлювано продукцію атомової зброї. Ця справа виринула під час минулотижневих нарад 15-х закордонних міністрів закордонних справ, де були приявні й міністри військових та фінансових справ. За західніми газетами, американські обсерватори в Ізраїлі звернули увагу на постання на пустині Неґев великих будівель, що їх ізраїльські чинники пояснювали, якніби будову нової текстильної фабрики. Насправді, як швидко виявилось, це був будинок для атомового реактора, продукуючого плятоній, потрібний для виробу атомової зброї. Тоді ізраїльські й французькі чинники признали, що з допомогою Франції здвигнено там атомовий реактор, але ніби виключно для наукових та мирних цілей. Довкола цієї справи счинився шум в міжнародній пресі, бо цю вістку використали арабські й комуністичні чинники проти Ізраїлю. Вашинґтонські кола виправдували появу газетних вісток в американській пресі фактом, що державний департамент просив Ізраїльського амбасадора у Вашинґтоні вияснити справу, але ізраїльська амбасада нічого не відповіла на те звернення.

Зрадники-втікачі з Америки стоять на службі совєтської пропаґанди

Москва. — Вільям Мартін і Бернон Мічел, два колишні американські державні урядовці з відділу тайних шифрів у Вашинґтоні, які — за здогадами преси — були совєтськими шпигунами, попередили большевиків про лет літака У-2 Френсіса Поверса і літом цього року втекли почерез Мехіко і Кубу до Совєтів, проголосили на першій сторінці „Ізвєстій" довгу заяву у формі „інтерв'ю" з пропаґандивними напастями на Америку. Вони „передбачують", що за урядування Джана Кеннеді буде продовжуватись шпигунська акція проти Совєтів та пояснюють це своє твердження фактом, що Кеннеді затримав на становищі голови Центральної розвідчої аґенції Аллена В. Доллеса. Відповідно спрепароване совєтськими пропаґандистами та підписане двома американськими зрадниками „інтерв'ю" повторює большевицьку нісенітницю, наче б вибір Джана Кеннеді був засудженням збоку американського народу закордонної політики Д. Д. Айзенгавера. Офіційна аґенція ТАСС, яка передала потім ціле те довге „інтерв'ю", пояснює, що Мартін і Мічел відмовились від американського громадянства й приймають совєтське.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ОН ЗАКІНЧИЛА СЕСІЮ

АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКУ І АЗІЙСЬКО-АФРИКАНСЬКУ РЕЗОЛЮЦІЇ З ПРИВОДУ СИТУАЦІЇ В КОНҐО ВІДКИНЕНО, АЛЕ ВИРІШЕНО АСИҐНУВАТИ 60 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ НА МІЛІТАРНІ ОПЕРАЦІЇ ОН В КОНҐО

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генеральна Асамблея ОН закінчила у вівторок дня 20 грудня о год. 12:56 по півночі свою цьогорічну сесію після затяжної і безуспішної дебати над можливостями політичної розв'язки в Конґо. Водночас із цим постановлено, що черговa сесія Генеральної Асамблеї збереться дня 7 березня 1961 року для переведення розгляду і полагодження цілої низки невирішених справ і проблем. Під час останнього свого засідання, що тривало цілий день у понеділок 19 грудня аж до ранніх годин вівтірку 20 грудня, Генеральна Асамблея ОН розглянула дві резолюції в справі конґолійської ситуації — одну, запропоновану Індією, Юґославією і 6 іншими азійськими й африканськими державами, і другу, подану Великою Британією і ЗДА, й відкинула їх обидві, залишаючи цим у Конґо теперішній стан, значить 20.000 вояків військ ОН. Але ж водночас із цим, під сам кінець засідання прийнято 46 голосами проти 17 при 24 здержаних азійсько-африканську компромісову резолюцію в справі покриття коштів мілітарних операцій ОН, які досягнуть у цьому році суми 60 мільйонів долярів. Ця резолюція, встановляючи ці витрати, як окрему позицію в бюджеті ОН, зобов'язує всіх членів ОН вплатити припадаючу на них частину коштів вдержання військ ОН в Конґо. Прийнято цю резолюцію проти завзятої опозиції Совєтів, які до самого кінця заявляли, що не думають платити нічого на ці мілітарні операції ОН, які, за їхнім твердженням, тільки збільшують хаос в Конґо. Відкинена Генеральною Асамблеєю резолюція Індії і Юґославії вимагала негайного звільнення всіх політичних в'язнів в Конґо, включно з усуненим від влади прем'єром Люмумбою і невтралізації збройних сил, очолюваних полковником Мобуту. Проти цієї резолюції голосувало 42 делеґації за нею 28 і здержалося 27 при двох неприсутніх. За англо-американською резолюцією, яка пропонувала скликання конґолійського парляменту і відбуття конференції круглого стола, скликаної президентом Касавубу з участю всіх політичних чинників, здобула тільки 43 голоси при 22 проти і 32 здержаних. Вона теж не перейшла, бо згідно із статутом ОН, прийняття такої резолюції вимагає двох третіх голосів. Генеральний Секретар ОН Даґ Гамершилд, промовляючи на закінчення сесії висловив своє розчарування з приводу того, що Генеральна Асамблея Ради Безпеки не дала йому ніяких директив щодо напрямних політики ОН в Конґо та в інших країнах Африки. В колах ОН думають, що справою Конґа займеться в міжчасі Рада Безпеки, чого вимагатимуть передусім Совєти, користаючи з такої чи іншої нагоди.

Ліберія обрана до Ради Безпеки ОН

Об'єднані Нації, Н. Й. — Генеральна Асамблея ОН, під час останнього свого засідання обрала африканську державу Ліберію до Ради Безпеки ОН. Ліберія буде першою державою зпоміж країн Середньої і Південної Африки в складі Ради Безпеки ОН. Вирішено обрати Ліберію до цієї ради на підставі компромісової резолюції, яка постановляє, що Ліберія займатиме місце в Раді Безпеки протягом 1961 року і потім відступить його Ірляндії, яка входитиме до Ради Безпеки вже до кінця каденції. Прийнято цю компромісову резолюцію після шести тижнів безуспішних дебат і 13 безвислідних голосувань. Первісно на це місце в Раді Безпеки була запропонована Портуґалія. Його займала досі Італія. Проти призначення Портуґалії в члени Ради Безпеки ОН висловилися під час голосувань представники більшости азійсько-африканських держав, які й поставили Ліберію, як кандидата на цей пост.

ОН ухвалюють бюджет на $73 мільйони

Об'єднані Нації. — Бюджетова Комісія Об'єднаних Націй ухвалила в минулий понеділок 54 голосами проти 9-х комуністичних голосів найвищий за весь час свого існування бюджет на наступний рік у висоті $72,969,300. Совєти таврували той бюджет, як „напучнявілий й розстратний" та атакували знову генерального секретаря ОН Гаммершилда ніби за його бездарну господарку. Проте Бюджетова Комісія, крім прийняття бюджету, ухвалила також дві резолюції всупереч протестам Совєтів, а саме, що ген. секретар Гаммершилд має право видаткувати 2 мільйони дол. без попередньої консультації з Бюджетовою Комісією та що він має право пересувати бюджетові позиції в міру потреби, себто „запозичуватись" у випадку негайної потреби з загальної бюджетової суми, як це було конечне при організуванні місії Об'єднаних Націй до Конґа.

У СВІТІ

● **Командування НАТО** звернулось до Західньої Німеччини з просьбою вислати п'ять вояків із технічних військ до військової радіо - стації в Бельгії. Бельгійський уряд підтримав цю просьбу, але зазначив, щоб німецькі вояки - техніки були в цивільних одягах і не мали зброї. Західня Німеччина обурилась на таке застереження, вважаючи, що це образа для уніформи німецької армії та дискредитація німецького партнера НАТО.

● **Комуністичний Північний В'єтнам** відгрожується, що перемога прозахідних сил в сусідньому Ляосі „загрожує його безпеці" й мобілізується для протидії. Тому не є виключене, що з приводу Ляосу розпалиться ширша війна на Півдні Азії, охоплюючи кілька країн.

● **Місія Об'єднаних Націй в Конґо** спровадила з Австрії санітарну групу з 52-х осіб, в тому числі 5-х військових лікарів, і вислала її до конґолійської провінції Ківу, де найбільше треба лікарів і медсестер. Водночас привезено туди 50 тонн ліків і лікарських приладів. Але „прем'єр" тієї провінції Жан Мірубу зараз же всіх австрійських лікарів арештував і загрозив, що всіх їх повбиває, якщо вся та лікарська група з жінками й санітарами не виїде геть. Щоб звільнити австрійську медичну місію відбулась правдива битва, в якій згинуло 10 конґолійців і два чорні вояки Ніґерії.

● **У Парижі**, на судовому процесі проти так званих „барикадників", себто французько-альжирських ворохобників з січня ц. р., виступав в ролі свідка, покликаного оборонцями, генерал Жак Массі, який був головною фігурою у тому бунті альжирських французів в травні 1958 року, який виніс до влади генерала де Ґоля. Ген. Массі палко боронив оскаржених, заявивши, що він не знає, чому він також не сидить на одній з ними лаві оскаржених. Ген. Массі був відкликаний з Альжиру до Парижу і не має тепер ніякого військового призначення.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Страхітливе жниво смерти

Серія жахливих катастроф — зудар і розбиття двох пасажирських літаків над Ню Йорком у п'ятницю 16-го грудня ц. р. із знищенням майже цілої дільниці у Брукліні, упадок американського військового літака на виповнений різдвяними покупцями трамвай всередині міста Мюнхену в суботу 17-го грудня — завершилася трагічною пожежею на новобудованому американському літаконосцеві „Констеляція" в корабельні американської воєнної фльоти в Брукліні.

Спричинена у висліді цих катастроф кількість людських жертв і поранень — страхітлива і вона збільшила до рекордової висоти число смертних випадків в летунському русі на терені самих ЗДА. В порівнянні до 1959-го року, коли кількість людських жертв летунського руху виносила 294 особи, п'ятницеві катастрофи підвищили кількість жертв до рекордової висоти 388 в цьому році. Зудар турбомоторового і пасажирського літаків над Ню Йорком в дні 16-го грудня спричинив смерть 84 осіб в літаку ДС-8, що впав на одну із дільниць Брукліну, запалюючи її і вбиваючи дальших вісім осіб з-поміж мешканців цієї дільниці. Пошкоджений цим же зударом літак лінії ТВА Супер Констелейшен впав на Стетен Айленд, спричинюючи смерть усіх без вийнятку пасажирів і членів залоги в кількості 44 осіб. У літаку, що впав серед Мюнхену, розбиваючи і запалюючи виповнений людьми трамвай, згинуло 20 осіб з-поміж пасажирів, в тому 12 американських студентів, і було вбитих яких 40 осіб з-поміж пасажирів міського трамваю і прохожих. Пожежа на літаконосці „Констеляція", на якому працювало коло 4.000 робітників, збільшила кількість людських жертв за чотири тільки передріздвяні дні до 250 осіб, не враховуючи в це понад сотні поранених.

Абстрагуючи від різних чинників, таких, як несприятлива погода, технічні недоліки в системі контролювання летів чи й ослаблення уваги пільотів, головною причиною летунських катастроф цих днів і спричиненого ними страхітливого жнива смерти була неспівмірність між надзвичайним збільшенням летунського руху, зокрема його швидкости внаслідок введення турбомоторових літаків, з одного боку, і невистачальність усіх людських і технічних зусиль і засобів для контролювання й координування цього руху і швидкости з другого боку. Шалений, майже головокружний зріст летунського руху над обширом самих тільки ЗДА в дотеперішніх місяцях 1960-го року — те, що вони зробили в тому часі 29,339,700.000 пасажирських миль, що перевезли 58,400.000 осіб, що пересічна скорість летів джетових літаків сягає від 300 до 600 миль на годину, що на самому тільки Міжнародному Летовищі в Ню Йорку прилітає і відлітає кожного дня пересічно 680 літаків, на Ля Гардії — 536 і в Нюарку 447 — усе це є справді рекордове. Усьому цьому шаленому розвиткові і темпові не дорівнюють ніяк контрольні і координаційні засоби, що й стає причиною все частіших катастроф і зударів літаків у повітрі. Правда, тут можна привести, що процентово в летунському русі гине набагато менше людей, як в автовому.

Рік, який тепер кінчається, був трагічний теж і для української громади у ЗДА і в Канаді. Наприкінці червня в зрадливих водах ріки Висконсин згинуло шість юнаків, наприкінці листопада в Лемонт у Канаді ватажний поїзд розторощив автобус із шкільними дітьми у віці 11 - 12 літ, у висліді чого згинуло трагічно 17 дівчат і хлопців, в більшості українці.

Всі ці трагедії і втрати, непомірно важкі і трагічні особливо ж для родин загинулих, доводять одну правду, що людські можливості в теперішньому приспішеному технічному розвиткові дуже обмежені і що ті, яким люди довіряють свою безпеку і життя, мусять виявляти максимум обережности й уваги, опанования і покори, а не бундючного самовпевнення у свої сили і здібності та в технічну досконалість машин.

Брат в уряді

Найбільш контроверсійною особою в першому уряді Джана Ф. Кеннеді став відразу генеральний прокуратор, себто американський міністер справедливости, Роберт Ф. Кеннеді. Властиво, нічого йому не закидають, за вийнятком двох „гріхів": що він є братом президента та має тільки 35 років. Сам Джан Ф. Кеннеді обороняв те призначення аргументом, що Роберт Ф. Кеннеді не може терпіти на тому, що він є членом спільної з ним родини. Але „Ню Йорк Таймс" терпко на те ствердив, що Роберт Ф. Кеннеді ніколи не був би став генеральним прокуратором, як би він власне не був братом президента, себто — що тільки момент того споріднення, а не персональні кваліфікації, був головним мотивом призначення. У пресі концерну Скрипса - Говарда появилось передбачення, що Джан Ф. Кеннеді гірко заплатить за той свій вибір, бо його постійно атакуватимуть за нього, а Волтер Ліпман пояснює номінацію Роберта Кеннеді фактом, що Роберт був керівником виборчої кампанії свого брата, себто „політичним менаджером". Ліпман признає, що в традицію увійшло призначування на кабінетний пост успішного виборчого адміністратора, але такою персонально - політичною нагородою буває, звичайно, пост генерального поштмайстра, який залишається дискретно позаду, поза обстрілом публічної опінії. У теперішньому випадку всі політичні противники демократичного уряду Дж. Ф. Кеннеді стежитимуть за кожним рухом його міністерського брата.

У галасі, що счинився довкола особи Роберта Ф. Кеннеді, обидві сторони мають поважні аргументи. У користь Роберта Кеннеді, залишаючи на боці момент посвоячення, є те, що він дав себе пізнати, як рішучий і безкомпромісовий ворог комуністів і такий сам ворог злочинних елементів в робітничому русі. Ще покійний республіканський сенатор Джозеф МекКарті звернув увагу на 28-річного тоді Роберта Кеннеді і покликав його, як демократичного дорадника, до своєї підкомісії для досліджування не-американських дій. Коли в 1955 р. демократи здобули більшість у виборах й обсадили всі конгресові Комісії, Роберт Кеннеді став на місце Кона правним дорадником сенатської комісії Джана Л. МекКлеллена, сам запропонував перевести переслухання над інфільтрацією злочинних елементів у робітничо-спілковому русі і на тому становищі виявив себе смертельним ворогом Джеймса Гоффи, президента Міжнародного братства водіїв, що став наче символом експлуатування робітничих спілок їх провідниками.

Ото ж персональні кваліфікації Роберта Ф. Кеннеді не є погані. Він студіював право у Гарвардському університеті та дістав „мастерс деґрі" в університеті Вірджінії в Шарльоттесвілі. Газети впевняють, що юнацько - хлоп'ячому вигляду Роберта Ф. Кеннеді, який придбав йому популярне ім'я „Боббі", перечить його першорядний, проявлений у виборчих кампаніях його старшого брата організаційний талант та його тугість в поборюванні комуністів і злочинців. Оборонці того призначення вказують, м. і., на таку подробицю, що той „юнак" є вже батьком семеро дітей. З другого боку читаємо, що хоч пост секретаря справедливости адміністраційний і не заторкує самого судочинства, проте його керівник таки мусить мати раз-у-раз діло з членами Найвищого Суду, що видає конституційно-прецеденсійні рішення, і для таких контактів 35-річний міністер — замолодий. Поважний діловий аргумент проти призначення Роберта Ф. Кеннеді той, що тепер всі конґресмени й сенатори та інші люди на державній службі, що мають власний службовий апарат, можуть покликатися на прецеденс, що його створив сам президент країни, і затрудняти на державний кошт своїх членів родини. Сам Роберт Кеннеді розумів цю незручність і довго не хотів приймати запропонованого йому посту. Зробив це ніби під натиском свого батька і свого брата, але — здається він мав рацію, а не вони.

Ярослав Курдидик

В ОБОРОНІ ЗАХОДУ

Навіть якщо після останнього збіговиська головачів світового комунізму і вийшла в Москві нова заява „миролюбного" змісту, то вона, так само, як і всі попередні, дуже далека від правди, бо незмінними залишаються основні принципи комунізму — стосуючи при потребі іншу тактику, підміновувати та валити у вільному світі все, що тільки вдасться...

Ведучи в цілому світі галасливу пропаґанду про „аґресивні задуми" ЗДА, які, мовляв, загрожують „демократичним системам" країн комуністичного бльоку, Москва рішила тим часом натиснути на ЗДА з їх „слабшого боку" — з Південної Америки. Очевидно, там викалькували, що коли натиснути на це „американське підчерев'я", ЗДА будуть змушені роздвоїти свою оборонну увагу, відповідно пославити ударну спроможність своїх військових баз у вільному світі, які, немовби залізними кліщами, щораз цупкіше охоплюють Совєтський Союз.

Недавній наїзд „невідомих партизанів" на Ґватемалю і Нікараґву слід уважати за своєрідну відплату за влаштування нової американської бази в Голі Лоч, у північній Англії. Вже виявлено конкретні сліди, що також з Куби, з цього найновішого большевицького мостового причілка, перекидають до Панами і Венесуелі одержувану з Чехо-Словаччини зброю для підривної діяльности в Латинській Америці. Немає сумніву, що ЗДА докладуть всіх зусиль, щоб не тільки припинити на тому континенті комуністичну пенетрацію, але й остаточно її зліквідувати.

Не змінилися й не зміняться стратегічні пляни большевиків у відношенні до ЗДА. Змінилася тимчасово тактика у зв'язку з вибором нового президента, в якій Москва й Пейпінґ поділилися були ролями. У той самий час, як Хрущов вислав до президента - електа Кеннеді ґратуляційну телеграму, вдержану в медово-коекзистенційному тоні, Пейпінґ вибухнув грубою лайкою, мовляв, новообраний президент не є нічим іншим, як тільки „гумовим штампом Айзенгаверового імперіялізму"...

З цієї заяви під адресою президента - електа виходить, що в Москві і Пейпінґу не сумніваються, що в закордонній і оборонній політиці ЗДА стоятимуть на тих самих позиціях у відношенні до Матсу та Квімою, які немовби символізують два наріжні камені в обороні Формози, а посередньо і цілого азійського обширу, у відношенні до Берліну, що символізує позицію ЗДА в Европі, і у відношенні до Куби.

Перше, що найвимовніше підтверджує стійкість політики ЗДА супроти комунізму, є те, що новообраний президент залишив на своєму пості шефа розвідчої централі, А. Доллеса, який і надалі слідкуватиме за тим, що затівають комуністи у глобальному маштабі. Також і директор ЕфБі-Ай Е. Гувер із своїм випробуваним апаратом стежитиме й надалі за діяльністю „доморослих комуністів", контролюватиме комуністичних „дипломатів" і „туристів", що з них принаймні 90% займаються шпигунством.

Як підготовані ЗДА на евентуальність в найширшому значенні цього слова видно найкраще з того, що: 1) майже 15% всієї національної продукції приділяється тепер на оборонні цілі; 2) більше як одна третина американських учених та інженерів заанґажована в національній обороні, а половина всіх видатків на наукові й дослідні цілі іде також на цілі оборони; 3) в тій чи іншій формі на оборону працює в ЗДА понад п'ять мільйонів людей. До того ж усі наведені вище числа зростають з кожним днем.

Новий секретар праці конферує в справі співпраці між робітництвом і промисловцями

Ню Йорк. — Новонайменований секретар праці Артур Дж. Голдберґ плянує вже в найближчому часі спільні конференції між представниками зорганізованого робітництва і промислу, щоб забезпечити мир на фронті праці та щоб сприяти ростові економіки в цій країні. Голдберґ вже відбув конференцію у Вашинґтоні з теперішнім секретарем праці Джеймсом П. Мічеллом та інформувався про важливіші проблеми, які стоять перед департаментом праці і запізнався з персоналом цього департаменту. Голдберґ заявив, що він не плянує робити радикальні зміни в числі співробітників ним очолюваного департаменту, бо побачив, що адміністраційний апарат департаменту праці справно функціонує. Голдберґ конферував вже з головними членами Конґресу, які мають голос в робітничих і промислових справах. Новий секретар праці проєктує зорганізувати при Білому Домі дорадчу раду, яка вирішувала б такі важливі проблеми в економіці цієї країни, як автоматизація праці, конкуренція закордонного промислу та інші справи, від яких залежить число затруднених у ЗДА. До цієї ради належали б представники робітничих організацій, працедавців і громадянства.

Цього року мають випродукувати 6,700,000 авт

Дітройт. — Американські продуценти авт мають випродукувати коло 6,700,000 особових авт, що буде найбільшим числом після рекордового 1955-го року, коли продукція авт виносила 7,900,000. Досі найкращим другом з черги роком щодо продукції авт був 1950-ий рік, в якому автова продукція виносила 6,674, 933. При кінці тижня, що закінчився 10-го грудня, продукція особових авт виносила 6,369,972. До кінця року залишилися два повні тижні праці, і один коротший тиждень, в якому буде Різдво. Гадають, що до кінця року випродукують ще стільки авт, що річна продукція винесе коло 6,700,000 возів.

ВІДКЛАДЕНИЙ ПЛЕНУМ

Дня 13-го грудня 1960 р. мав відбутись у Москві пленум Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу. Він мав бути присвячений справам сільського господарства і на ньому мали бути зроблені підсумки сільського господарства в 1960-му році. І ні з того ні з сього, без подання якихнебудь причин, Москва повідомила 9-го грудня, що пленум, намічений на 13-го грудня, відкладається до січня 1961-го року.

Можуть бути різні спекуляції, чому пленум відкладений, але із всіх тих спекуляцій три виглядають нам як найбільш правдоподібні.

Ясна річ, що на пленумі головним доповідачем мав би бути Хрущов. Але у зв'язку із тим що — згідно з повідомленням совєтської преси — Н. Хрущов хворіє на „легку перестуду", є можливість, що хвороба Хрущова є не така то вже легка і він не міг би доповідати на пленумі.

Друга можливість — це оголошення документів наради делеґатів комуністичних і робітничих партій, а саме „заява" і „апель", обговорення і схвалення яких щойно почалось у Совєтському Союзі і державах „соціялістичного табору". Коли б 13-го грудня відбувся пленум, то нарадам пленуму треба би присвятити теж схвалювальні мітинґи, а через це „заява" і „апель" були б затьмарені, а такий факт був би дуже не на руку Москві, бо ж Москва у тих документах виграла (хвилево) ідеологічний змаґ з Китаєм.

Але є і третя можливість, і то найбільш правдоподібна. „Заява" підносить під небеса „могутній ріст" Совєтського Союзу, зокрема ж його економіки, і заповідає, що незабаром Совєтський Союз буде вести перед у світі, „доґнавши і переґнавши" Америку.

А тимчасом, у сільському господарстві Совєтському Союзові ще далеко до того, щоб доґнати Америку, далеко дальше, як би то виглядало із офіційної совєтської пропаґанди. Ціла правда цього могла б виявитись власне на згаданому пленумі, бо 1960 рік для всіх галузей сільського господарства Совєтського Союзу був злий. Урожай зернових культур по цілому Совєтському Союзі був незадовільний. Незадовільний він і на „цілинних землях", в РСФСР в цілому, та в Україні. Що врожай зернових на цілій Україні був незадовільний в цьому році, це признав Хрущов у листі до ланкової Степаниди Виштак з колгоспу „Радянська Україна", Гребінківського району на Київщині, коли він до неї писав, що „коли б всі кукурудзоводи доклали свого знання і праці, тоді всі колгоспи і радгоспи одержали б високі врожаї кукурудзи і валовий збір зерна не зменшився б в Україні".

Треба пам'ятати, що минулої зими зернові на великих площах в Україні вимерзли і треба було на весну їх пересівати кукурудзою. У зв'язку з цим Кальченко на пленумі Центрального Комітету Компартії України, що відбувся 1-го липня 1960 року, остерігав, що положення є таке тяжке, що деякі колгоспи і радгоспи „не матимуть в цьому році власного насіння озимих культур".

У наслідок пересівів озимих кукурудзою, посівна площа кукурудзи в Україні збільшилась у 1960-му році до 10.5 мільйона гектарів, а для збірання такої площі кукурудзи Україна не була технічно підготована. Тому багато кукурудзи пропало на полях.

Літо в Україні було сухе, не було достачі кормів для худоби, а внаслідок цього надої молока значно зменшились у деяких областях у порівнянні з попереднім роком.

Так м. і. сталося в Одеській, Херсонській, Кіровоградській, Вінницькій, Львівській, Чернигівській та інших областях України. Признала це м. і. „Радянська Україна" у своїй передовій з 29-го листопада, вказуючи, що Кримська, Луганська, Житомирська та Миколаївська області мали найнижчі надої молока в цьому році.

Деякі райони поодиноких областей а то й цілі області не виконали не то що своїх „соціялістичних зобов'язань", щодо здачі молока, але навіть своїх плянів продукції. Причиною цього є не тільки недостача кормів, але і факт, що області не виконали пляну щодо збільшення поголівля корів, як це сталося, наприклад, у Хмельницькій області, про що згадується у наведеній передовій.

Не краще становище і продукції м'яса в Україні. Мало яка область виконала свої „соціялістичні зобов'язання" а багато не виконали навіть плянів в продукції. Тим часом Україна, як у продукції зерна, так і в продукції тваринництва має свою питому вагу у загальній продукції СССР.

У таких обставинах, коли б 13-го грудня ц. р. відбувся пленум ЦК КПСС, він, замість великого розвитку, мусів би ствердити, що на фронті сільсько-господарської продукції в СССР — біда!

Відкладення пленуму до січня 1961 р. має бути вжите на те, щоб до того часу полатати якось ситуацію. Колгоспи і радгоспи, щоб виконати пляни закупок молока і м'яса, будуть мусіли купувати додатково продукти „на стороні" у приватників, і в той спосіб виконати пляни.

Показується, що плянування в сільському господарстві то одна річ, а виконання плянів, і зокрема „соціялістичних зобов'язань", то зовсім інша річ, і про це може довідаємося більше із нарад пленуму, який відбудеться у січні 1961.

абв.

ГРУДЕНЬ

Грудень груди степів
підморозив,
Він чорнозем в грудки
позбивав.
Впали сиві, посріблені роси,
В сіножатях поснула трава...

Вітер дме і стеблини зів'ялі,
Переляканi гонить в яри
Та бадилля згинає та валить
У нестримній, розбурханій грі.

Дні окрадені, в'ялі, безбарвні
Гинуть в тузі-чеканні снігів,
Час зриває листки календарні
В новорічні стремить береги.

Грудень, в свята
оздоблений діду,
Вперше йдеш ти
по сніжному сліду
Новорiччям породжених снів.

Забирайся скоріше, бо січень,
Хоч в морозах, весну вже несе
І надії на квітень покличе,
Передлуння квітневих
пісень...

МИКОЛА ДЕРВУШ
Міннеаполіс, Мінн.

НА ТЕМИ ДНЯ

Порада на часі

Літературні вечори Уласа Самчука і статті, що з того приводу появилися у пресі, пригадали українській публіці українську книжку. Дехто читав „Чого не гоїть вогонь" і знає про що мова, але таких небагато. Читачі української преси пригадали собі, що вони справді ще тієї книжки не читали, що якось на читання книжок у них немає часу, зглядно в щоденній рутині їхнього життя вони прямо для книжки не мають місця. А шкода! Стали розшукувати за книжкою, що досі спокійно лежала на книгарських полицях.

Було б дуже добре, якби літературна дискусія зрушила не тільки цю, але й інші українські книжки з книгарських полиць. Якби наші люди зачали українські книжки читати масово. А читати є що, бо українських книжок появляється доволі багато і є з чого вибирати.

Відома річ, що в Америці є погоня за розвагою і відпочинком, що по американськи називають „ґуд тайм". Наші люди, очевидно, теж включилися в те загальне американське явище і в багатьох випадках навіть випереджують чистокровних американців. Поза зарібковою працею — „ґуд тайм" став змістом їхнього життя. Гостини з різних нагод, т. зв. „партіс" черґуються у декого так часто, що годі про що інше подумати. На тих гостинах ідуть розмови. Переважно про знайомих, що на даній гостині неприявні.

Коли вже тих численних „партіс" не годен оминути, бо вони стали невід'ємною складовою частиною життя добре проспеpуючих „американців українського роду", то можна їх використати для доброї справи: поширення української книжки. На гостину мало коли йдеться з „порожніми руками". Звичайно несеться дарунки: квіти, солодощі чи горілку. Можна ті всі дарунки замінити книжкою. Іти на гостину, а під пахою нести українську книжку! Коли б такий звичай прийнявся і поширився, з часом наші люди привчились би книжки читати і про книжки говорити, дискутувати. Розмови на гостинах піднеслися б на вищий рівень. Вони не заторкували б ближніх, а літературу і порушені в ній проблеми. Користі з такого явища, якщо б воно стало масовим, були б величезні. Письменники дістали б нову енерґію до писання, мистці мали б що ілюструвати, в друкарнях і книгарнях був би рух і „овертайми". Чи це можливе до здійснення? Так, і зовсім легко, бо книжка, порівнюючи з іншими дарунками, не є дорога.

На Союзівці в літньому сезоні можна почути всякі розмови, бо люди на відпочинку мають на це час. Можна було почути, як молодий хлопець з захопленням оповідав друзям про книжку І. Керницького „Герой ‚Передмістя'", яку тільки що прочитав, і як усі реготалися, слухаючи про пригадки Пана Інструктора, що тресував коти своєї господині. Ви могли зачути дискусію про книжку Смолія: „У Зеленому Підгір'ї" з тим, що хто її читав, цей хвалив, а ті, що не читали, казали, що, мовляв, чули, що це книжка „перехвалена". Ви могли почути суперечку, чи треба вживати слово „російський", чи „московський". Арґументувалося цитатами з „Московського Сфінкса" Косаренка - Косаревича і як добре було тим, що цю книжку прочитали, а як ніяково тим, що її не знали. Але таких, що не читали, є більшість і в дискусії вони завзятіші.

На дарунки надаються книжки українські і англійські на українські теми, що їх тепер є вже доволі багато. Ілюстровані альбоми, збірки взорів до вишивання, українські пер є доволі багато. Їх можна підписати, дати відповідну заввагу і вони будуть приємною і тривалою пам'яткою. Вони теж вибавлять нас з клопоту, яким є звичайно рішення, що купити. Купити книжку. А яку? Ту, що нам самим найкраще подобалася і ми б хотіли, щоб її всі прочитали.

Це варто мати на увазі зокрема тепер, у Різдв'яному сезоні гостин і подарунків.

Мирослава Драган

П. Заярський

МИКОЛА ПОНЕДІЛОК

(1)

У З'єдинених Державах та в Канаді великою популярністю серед широких мас читачі (і слухачів) користується автор численних гумористичних творів Микола Понеділок. Цей великий успіх нашого гумориста пояснюється подвійним його обдаруванням: М. Понеділок не тільки добре пише свої гуморески, а ще й артистично читає їх, поєднуючи в своїй особі дар письменника і дар артиста. Тому виступи М. Понеділка з читанням своїх гуморесок завжди викликають похвальні оцінки.

Творчі вечори М. Понеділка в Ню Йорку, в Дітройті, Клівленді та в містах Канади викликали прихильні оцінки рецензентів.

Подаю спочатку короткі біографічні відомості про автора нової збірки гумористичних творів „Соборний борщ"*. Микола Понеділок народився 1922-го року на Херсонщині в родині працьовитих та заможних господарів. Коли почалася колективізація, Миколі було 8 років, а через три роки 11-літній хлопчина переживав разом із своїми рідними жахи страшного голоду.

Закінчивши середню школу М. Понеділок учився в Одеському університеті. З 1944-го року він перебуває на еміґрації в Німеччині. З 1949-го року М. Понеділок живе в ЗДА.

Літературну творчість М. Понеділок розпочав у 1947-му році, перекладами на українську мову окремих творів сучасних німецьких та французьких драматургів. З перекладів М. Понеділка варто відзначити драми Жана Ануї — „Антігона" і „Медея"; драму Андре Обе — „Люкреція"; п'єсу Д. Прістлі — „Прийшов інспектор".

Року 1947-го М. Понеділок почав також писати і свої оригінальні твори — новелі та гумористичні оповідання й нариси, друкуючи їх в еміґраційних газетах і журналах.

З 1945-го року М. Понеділок працював як актор у двох українських театрах на еміґрації, відомих під назвами „Ансамбль українських акторів" під керівництвом Володимира Блавацького та „Театр - Студія" під керівництвом Йосипа Гірняка.

„Ансамбль акторів" з великим успіхом ставив на сцені в перекладах М. Понеділка „Антігону", „Люкрецію" та „Інспектор прийшов", а „Театр - Студія — ‚Примари'" Ібсена та перелицьовану сатиру „За двома зайцями".

М. Понеділок написав теж три п'єси з під-совєтського життя: „Знедолені"; „Ляйтенант Фляєв" та „А ми тую червону калину". Всі три п'єси були виставлені на еміґрації. Критика і глядачі дали позитивну оцінку цих п'єс.

В 1957-му році вийшла в світ перша збірка гумористичних оповідань М. Понеділка „Вітаміни", а в 1960 році — „Соборний Борщ". Більшість оповідань, що ввійшли до цих збірок, раніше друкувалися в періодичній пресі. Тепер М. Понеділок готує до друку збірку новель „Говорить лише поле".

Всі гумористичні оповідання і нариси М. Понеділка можна поділити на дві головні групи: до першої належать твори, що оповідають про життя українця на еміґрації; до другої — твори, що малюють життя в підсовєтських умовах. Сам автор, користуючися цим принципом, розподілив свої гуморески в першій збірці на два розділи: „По цей бік океану" і ... „по той бік".

Спостерігаючи життя українців у З'єдинених Державах Америки, Микола Понеділок звернув увагу на різні неґативні явища і відтворив їх у сатиричних образах, висміваючи і картаючи пристосуванство, розсвареність поміж окремими ґрупами еміґрантів, еґоїзм, байдужість до громадських справ, гонитву за матеріяльним збагаченням, скупість тощо.

Вічно живучий є тип національного перевертня, предків тих, за висловом М. Гоголя, „нікчемних малоросіян, що видираються з-поміж дьогтярів та крамарів і мов сарана запосідають палати, урядові установи, останню копійку луплять з своїх же таки земляків... І до свого прізвища, що кінчається на „о", пишно приточують „в". Образ цього ж „землячка" геніяльно змалював Т. Г. Шевченко в поемі „Сон", а також у передмові до другого видання „Кобзаря". Це — за висловом Шевченка — „кирпигнучкошиєнки сутяги", що „проміняли свою добру, рідну матір на п'яницю непотрібную, а в придаток ще й „въ" додали" до свого прізвища.

Образ співака Івана Посмітюхи („Хамелеон") трохи відрізняється від гоголівського „нікчемного малоросіянина" і від шевченківського „кирпигнучкошиєнкова". Понеділків Посмітюха не цілком відцурався своєї національности. Він часом виступає і як український співак, але його „патріотизм" продажний. За гроші він виступає на польських концертах і називає себе поляком, а виступаючи перед росіянами він удає з себе росіянина - націоналіста з монархічними симпатіями. Отже, Посмітюха — це тип людини, що його, звичайно, характеризують фразою „куди вітер віє". Кінець - кінцем, з таких посмітюх і виходять кирпигнучкошиєнкови. Тип Посмітюха взятий з життя. Образ безпринципного хамелеона, що заради грошей продає свою людську і національну гідність, подано яскраво і виразно з відповідним сатиричним загостренням. Вже саме прізвище „Посмітюха" — належить до так званих „значущих імен", що їх широко використовували в українській сатирі XIX і XX століття.

Втрату національної гідности і відцурання від своїх рідних звичаїв і традицій висміює М. Понеділок в гуморесці „В день народження". Іван Крикливий відзначає вісімнадцяту річницю з дня свого народження і чекає на гостей. Його мати збирається зварити смачний український борщ та наварити вареників з сиром, але Іван соромиться своїх рідних страв і вимагає, щоб мати почастувала гостей італійськими макаронами та єгипетським бульйоном. Коли ж мати радить Іванові одягнути українську сорочку з блакитною вишивкою, то Іван соромиться і української сорочки і вимагає, щоб йому приготували червону сорочку з зеленими рукавами та з намальованими трьома кобрами на грудях.

*) Микола Понеділок. Соборний борщ. Збірка гумористичних нарисів. Буенос-Айрес. В-во Юліяна Середяка. 1960. 400 сторінок.

ПЛАСТОВА СТАНИЦЯ І ПЛАСТ-ПРИЯТ У НЮ ЙОРКУ ВІДБУЛИ РІЧНІ ЗБОРИ

Ню Йорк. — Минулої неділі, 18-го грудня відбулися тут загальні Річні Збори місцевої Пластової Станиці, яка є найбільшою низовою клітиною Пласту в цілім світі, об'єднуючи 624 членів, в тому 509 молоді, й 115 пластових сеньйорів. Збори відкрив голова Станиці інж. Володимир Рак, а керувала ними президія в особах пл. сен. Ярослава Падоха, як голови, ст. пл. Андрія Навроцького, як заст. голови, та пластунок Дори Борис й Ольги Гной, як секретарок. Звіти з діяльности склали станичний В. Рак, заступники станичного Тарас Триш та Володимира Падох, кошові Ірина Стецура й Микола Ходоба, та інші члени станичної старшини: Христина Навроцька, Ярослав Ставничий, Роман Рубінович, Вол. Була, Люба Абрамик і Ярослав Лешко. Приготовані на письмі звіти були, на внесення голови Контрольної Комісії Л. Поповича, прийняті одноголосно з окремою подякою для станичного В. Рака, кошової І. Стецури та інших. До нової Старшини обрано: головою д-ра Тараса Гунчака, професора Ратґерс університету, члена Куреня „Загін Червона Калина", його заступника Михайла Данкевича й Володимира Падох, кошовими Любомира Лучечка і Христину Навроцьку, секретарем Дору Борис, скарбником Романа Рубіновича й дальшими членами старшини: Анатоля Поповича, Вол. Гноя, Миколу Василика та Іванну Мазурчак. До Станичної Ради ввійшли В. Рак, Люба Абрамик, Вол. Корнага, Ірина Стецура, Михайло Юзенів. У зборах взяло участь 88 членів та деякі гості, між ними голова та секретар Головної Пластової Булави, д-р Осип Бойчук та ред. Михайло Важанський з Дітройту, голова Крайової Пластової Старшини, Ольга Кузьмович із членами тої Старшини інж. Вишневським та інж. В. Шеховичем та представники Пластприяту в особах Вол. Саляка, голови та інж. Соболти. Найбільше уваги присвятили збори виховним справам та пекучій справі набуття пластового домівки, де пластова молодь могла б без перешкод виховуватися на добрих громадян. З окремою повагою пригадали збори вшанували пам'ять пластуна сен. Зенона Бойка та пл. юнака Юрія Рабія, які відійшли на вічну стійку впродовж останнього року.

Тиждень раніше, 10-го грудня відбулися загальні збори місцевого Пластприяту, Т-ва, яке опікується пластовою молоддю. Зборами проводив інж. Богдан Соболта, секретарював мгр Дармограй. Після звітів та проведеної праці, які склав голова Пластприяту Володимир Саляк, секретар І. Зубрицький та скарбник Е. Сушків, збори, на внесення Контрольної Комісії, схвалили звільнення Управі й на її місце обрали нову в складі: В. Саляк — голова, З. Івасишин — містоголова, І. Зубрицький — секретар, Е. Сушків — скарбник. До Контрольної Комісії ввійшли пп. Соболта, Черник і Керод. Збори обговорювали питання фінансової допомоги пластовій молоді, а зокрема невідкличну конечність придбати для великої місцевої пластової громади власне приміщення, бо дотеперішнє, хоч і дуже коштовне, бо коштує більше 200 доларів місячно, ніяк не відповідає потребам молоді та вимогам культурної громади до того ще в замožнім американськім світі.

А. Б.

Гуцульського Дмитра в Пенсокені, Н. Дж.

Свята на Гуцульщині давно відзначалися врочисто. Люди вірили в те, що кожний святий має приділену функцію від Бога, щоб помагати людям на землі в їх житті, та що він має вплив на природу і життя. Як приходив день святого Юрія, Івана, Петра і Павла, Дмитрія, Михаїла, Николая, Андрея, Василія, то гуцули по церковній відправі, відзначали їх ще й своєрідним звичаєм.

І так весною урочисто гуцули відзначали свято Юрія. Св. Юрій сповіщав весну, що вже землячку зеленню та прикрашував, що приходить пора вигнати маржинку на пашу в царинки, а згодом в полонини. І так ціле літо аж до пізньої осени св. Юрій був опікуном худібки. З приходом пізньої осени і зими це завдання перебирав св. Дмитрій, приносячи зиму, з якою приходилось завзято змагатися на верховинцям. За володіння св. Дмитрія вся маржинка знаходиться в колешнях та кошарах під його опікою. Як свято, так і свято Дмитрія гуцули відзначують величаво і святочно.

Про ці свята гуцули співали в коляддах та народних піснях, а також іменами цих святих називали своїх дітей з вірою, що діти з цими іменами будуть щасливіші.

Тому, мабуть, так багато Юрків і Дмитрів на Гуцульщині. Крім загального святкування цих днів, ще урочисто відзначували ті дні іменинники. Вони в ті дні спільно приготовляли прийняття, на яке просили своїх рідних і приятелів.

Так то й філадельфійські Дмитри, яких тут є шість, згадавши звичай і традицію з рідної України — любої Гуцульщини, рішили спільно відзначити св. Дмитрія. До участи запрошено всіх тих Дмитрів. Та відзначення св. Дмитрія тільки чотири Дмитри: Сороханюк, Ткачук, Васильщук і Михайлюк.

Гостина відбулася в суботу 12 листопада ц. р. в домі п-ва Сороханюків у Пенсокені, Н. Дж., куди запрошено земляків, родини та приятелів. Були смачні страви, що їх приготовили пані. — І ясно, що при такій оказії не обійшлося і без музики.

Вся ця гостина відбулася так, як колись в Україні, рідній верховині. Присутні духом єдналися з рідною Гуцульщиною. Рідні танці, рідна музика, рідні пісні перенесли всіх у рідні покинуті оселі, і було всім радісно так і легко, як колись. І тільки по якомусь часі, як нарадувалися чаром минувшини і напоїлися чар-зіллям, всім станула перед очима сучасна дійсна Україна, в якій гуцулів закутано в московсько - большевицькій неволі. Над усіми сивим димом туга за рідним краєм немов хмара уносилася і крізь відкриті вікна вилітала на двір. Куди вона там летіла? Може в Україну? Може в зелену верховину? Заграла знову музика, залунала пісня і пішов танець гуцулка.

Ой не тото, брате, гуцул,
Що погуцулився,
Але ж тото, брате гуцул,
Що в горах родився.

„Не жиль мині за хатинов,
Не жиль за маржинов,
А жиль мині за Україною,
Та й за верховинов.

Це був уже знак, що треба не тільки забавлятися, але треба подумати й про свої національні та громадські обов'язки. За згодою господарів хати і Дмитрів п. Ю. Богословець проголосив збірку на народні цілі, яка дала $80. На неї склалися такі жертводавці: Д. Сороханюк $10; І. Шкромюк $6; по $5: Д. Ткачук, В. Ткачук, Ю. Богословець, А. Кумферт, Г. Іней, М. Гладій, В. Зітинюк, І. Михайлюк, І. Плетінчук; Д. Васильчук $4; Д. Михайлюк $3; по $2: С. Олексюк, М. Романюк, К. Михайлюк, Ю. Романюк, П. Желівців, М. Годованець; Д. Сапина $1.

Згідно з бажанням жертводавців, що збірку розділено на такі народні цілі: $26 — сиротам в Европі; $25 — Українським Інвалідам; $25 — УНРаді; $2 на пресовий фонд „Свободи"; $2 на пресфонд „Народньої Волі". Що не кажіть, а гуцули вміють святкувати, вміють бавитися, але не забувають про народні справи. Так було в Україні, так є і тут в ЗДА та інших вільних краях поселення. Словом, гуцул - гуцулом!

Т. Кучак

ДОБРУС відзначив своє десятиріччя

15 - 16 жовтня відбувся в Ню Йорку 5-ий З'їзд ДОБРУ-Су, а також було відзначено 10-річчя Об'єднання ювілейним концертом і бенкетом. З присмністю стверджуємо, що і з'їзд, і концерт з бенкетом були добре підготовані і пройшли успішно. З'їзд відбувався в час розгару виборчої кампанії, а тому Головна Управа не запрошувала американських політичних діячів.

Головою З'їзду було обрано А. Гудовського. З одержаних численних привітів прочитано привітання від віце-президента Нікcона, Гол. Управи Селянської Партії, Ів. Багряного та ін.

У програмі з'їзду вислухано доповіді голови Федерації ДОБРУС-івського руху С. Підгайного і наукового співробітника „Прологу" проф. Л. Шанковського. С. Підгайний зробив критичну аналізу американської концепції двох потуг і політики стримування і констатував підвищення третьої сили (Франції, Німеччини, та ін.), яка змушує ЗДА змінити політичний курс. Українська еміграція повинна домагатися всіма засобами, щоб ця зміна наступила якнайшвидше. Д-р Л. Шанковський подав огляд чужоземних публікацій про українських в'язнів. Ця доповідь своїм змістом дуже пасувала до з'їзду кол. репресованих. Доповідач поінформував, що в Парижі існує спеціяльний Інститут, завданням якого є боротьба з практикою концентраційних таборів. Він проводить широку пропагандивну діяльність і видає численні публікації.

На з'їзді були присутні — Президент УНР в екзилі д-р Ст. Витвицький, Архиєпископ Мстислав, протопресвітер о. Лев Весоловський, голова Представництва В. О. д-р Є. Приходько, уповноважений фінансового ресорту УНРади д-р К. Паньківський, ген. секр. УВАН д-р Л. Чикаленко, голова ДУКЦА і УРС А. Батюк, голова СУЖЕРО інж. М. Приходько, полк. В. Варлійський, ред. Кедрин - Рудницький, д-р М. Шаховнич від УНДО, проф. В. Завітневич — дир. Богослов. Інституту, інж. К. Приходько — ОУРДП, д-р М. Галій, д-р В. Косаренко - Косаревич та ін. Частина присутніх виступала з привітаннями. У своєму листі до Гол. Управи Митрополит Іоан написав: „Я високо ціню ваше Об'єднання, і коли Бог благословить, буду радий бути в будучому вашим гостем, разом з вами всіма „думу думати" та благати спільно Милосердного Господа про Його нам усім благословення".

Програма ювілейного концерту була різноманітна. Дозволимо собі подати короткий її огляд. — П. І. Кальмук показав кольорові світлини Києва, Шевченкової Могили в Каневі, Львова, Одеси тощо; М. Степаненко продеклямував вірш А. Галана „Присвята Добрусівцям"; письменник гумурист М. Понеділок прочитав сатиру „Портрет у золотій рамі" і гумореску „Як я приїхав до Америки". Вокальну частину концерту репрезентували аж п'ять співаків з добірним репертуаром. Відома солістка - гість з Рочестер п-і Г. Тимочко-Колодуб виконала „Зірвалася хуртовина" — муз. Витвицького, „Київський вальс" — муз. Майбороди; „Прилинь, прилинь" з опери „Запорожець за Дунаєм" — Гулак-Артемовського, Виступ пройшов з повним успіхом. В. Юркевич відспівав під акомпаніямент бандури народню думу „Чого плачеш, Україно" — муз. Місевича і марш Української Дивізії — власної композиції. П-і О. Зам'ята проспівала арію Вісідарте з опери „Тоска" — муз. Пуччіні і „Гандзю" — муз. Концевича. П. І. Зам'ятний виконав „Ой чого ти, дубе" — муз. Стеценка і „Гей літає орел" — арія з опери „Тарас Бульба" — муз. Лисенка. П. Ю. Федорів проспівав „Гетьмани" — муз. Лисенка. Наші молоді співаки репрезентували себе дуже добре і голосом і вдалим виконанням. Не можна не відмітити прогресу, який виявили чудесним виконанням п-і Олена Зам'ята. Проф. М. Штембер провадив акомпаніямент і виконав етюд Шопена.

У програмі концерту висвітлено кольорово - звуковий фільм „Жива вода" про УПЦА і будову церкви - пам'ятника в Бавнд - Брук.

По закінченні вечері відбулися танці.

З'їзд та імпрези пройшли з повним успіхом. Новим головою ДОБРУС-у став відомий журналіст і громадський діяч А. Гудовський. ДОБРУС в ЗДА має 11 філій з кількома сотками членів і є поважною гром. - політичною організацією. Старанням ДОБРУС-у організовано демонстрування фільму про Вінницькі могили, видано „Білу Книгу" про штучний голод, переведено протибольшевицькі пікетування, маніфестації тощо. Члени ДОБРУС-у показали себе добрими українцями-самостійниками і внесли на собі боротьбу і розгром кількох варіянтів т. зв. федералізму. З цією метою ДОБРУС видавав спеціяльну газету „Рух", а член проводу В. Гришко виступав в Ню Йорку, Філадельфії та ін. містах з доповідями, в яких майстерно демаскував вождів „федералізму" А. Дикого, Багатинчика, — „Східняка" та їхніх підступні наміри. Нам залишається тільки побажати, щоб і надалі громадськість належно оцінювала працю ДОБРУС-у і підтримувала її в дальшім її існуванні організації такого характеру.

Бажаємо ДОБРУС-ові успішної праці під проводом новообраної Головної Управи!

Іван Гай

НТШ в Клівленді відзначило роковини смерти Митрополита Шептицького

Осередок Праці Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка в Клівленді, Огайо, влаштував Святочні Сходини, присвячені пам'яті Митрополита Андрея Шептицького, що відбулися 12 листопада 1960 р. в приміщенні Дому СУМА.

Сходини відкрив голова Осередку Праці дійсний член НТШ, проф. Володимир Радзикевич і подав такий порядок дня: ред. Іван Ставничий — Митрополит Андрей Шептицький на тлі епохи; інж. Михайло Курах — Митрополит Шептицький у Києві після повороту з заслання 1917 р. (Спомин); інж. Михайло Стефаник — Митрополит Андрей під час окупацій 1940-1942 рр. (Спомин).

Реферати були добре обдумані і гарно виголошені, і присутні вислухали їх з увагою.

На закінчення голова Осередку Праці проф. Володимир Радзикевич подякував прелеґентам за реферати і присутнім за участь в святочних сходинах.

Д-р Лев Рубінґер

Курси урядників і секретарів Відділів в Шикаго

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаго влаштував 1 грудня 1960 року в Домі Відділів УНСоюзу при 841 Н. Вестерн евню курси для секретарів Відділів Українського Народного Союзу міста Шикаго і околиці, щоб обзнайомити їх з найновішими змінами родів обезпечень та методами, які належало б застосувати у приєднуванні нових членів для Українського Народного Союзу.

Курси ці переводив головний радний УНСоюзу п. Тарас Шпікула. На курси прибула велика кількість відділових секретарів, та порушені на цих курсах теми викликали велике заінтересування у прибувших учасників курсів.

Щоб дати змогу також іншим урядникам Відділів УНСоюзу і секретарям тих Відділів, які з різних причин не могли взяти участи в цих курсах, Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу в Шикаго рішив повторити ці курси ще раз 16-го грудня 1960 року о год. 7.30 вечором в тій самій залі Союзового Дому при 841 Н. Вестерн евню.

Закликається урядників і секретарів УНСоюзу на терені міста Шикаго і околиці взяти ще численнішу участь в цих курсах.

М. Харів
секретар ОКВ УНСоюзу
в Шикаго

Короткі Вістки

● Східньо - німецька комуністична молодь відбула в минулу неділю парамілітарні вправи під гаслом „лови шпигуна". Юнаки несли ручні радіопри-мачі, на які старалися перехопити „шпигунські" радіо-сигнали з Заходу. Для найкращих „ловців шпигунів" були призначені нагороди у постаті — гусок і качок.

● В Лоє в на північно-західному узбережжі Шотляндії, де З'єднані Держави мають свою морську базу в рямцях оборонного пляну НАТО, будують гавані для підводних човнів, а американські підводні човни прибувають там по паливо. До цього часу треба було довозити туди пальне нафтопроводом за мило довжини. Англійські пацифісти кричать, що це нове „приготування до війни".

● На Цейльоні удержавлено 2,500 приватних шкіл, здебільша зорганізованих і утримуваних релігійними групами, католиками — католиками. 3.000 середньошкільних учениць уладили протирядову демонстрацію, з'явившись на ній в чорних краватках і з чорними нараменниками. Урядо-тимчасово закрив школи, давши 2,100,000 учнів несподівані ферії.

З нагоди концерту Люби Жук в Нюарку, Н.Дж.

Цих кілька рядків не будуть рецензією, на яку дозволяють собі фахові критики, це буде лиш моє хотіння поділитися особистими враженнями і думками, що виринули в зв'язку з концертом Люби Жук в Нюарку, в дні 10-го грудня. Нам приємно було вперше особисто запізнатися з піяністкою тому кілька місяців в музичній студії в Нюарку і ми справді з великою цікавістю ждали її гостинного виступу в нас. Як виявилося, концерт її перейшов усі сподівання.

Маючи нагоду слухати тут в метрополітальній окрузі Ню Йорку добрі концерти, я не хочу на цьому місці нічого перебільшувати, але ж треба признати, що Люба Жук має неукриті задатки стати піяністкою ширшого маштабу. Про це свідчить факт її великого вкладу праці в підготовку програми, її вправне уміння концентрації і здібність панувати над інструментом так, як цього хотів композитор, а теж оригінальний стиль виконуваних творів. Технічна чіткість та певність „розуміння фраз, широка скаля можливостей удару, витончена музикальність, а при цьому велика витривалість дали синтезу мистецтва високого рівня.

Програма була з творів, рідко в нас виконуваних, але мимо непопулярности творів серед загалу слухачів, піяністка знайшла відразу безпосередній контакт з публикою. Її присмна поява, культура виступу та гармонійність рухів приєднувались до доброї цілости.

І ось на такий концерт, що був справжньою духовою насолодою для слухача, який був дуже доброю лекцією фортепіяну для студіюючої музику молоді, прибуло коло 40 осіб громадянства, а на 73 учні - піяністи Відділу Українського Музичного Інституту в Нюарку на залі було приявних лише 6!

Будучи в розгарі праці шкільного року, ця молодь зовсім не відчуває потреби поцікавитися цього роду імпрезами і дуже часто мінає їх на фільми, чи витрачає час на іншого роду суботні розваги. Як жалко, що молодь ця і її батьки не помічають навіть цілі, на яку був призначений частинний дохід з концерту. І чи на далі заіснує і процвітатиме заініційований нещодавно Літературно - Мистецький Центр для молоді в Нюарку?

Я хочу побажати нашій піяністці Любі Жук витривати у своїх мистецьких змаганнях і не погасити в собі ентузіязму до праці на майбутнє.

Галя Клим

10-річчя Молодої Просвіти у Філаделфії

У житті людини мусять бути хвилини радости, бо інакше годі було б видержати. І саме на ювілейному вечорі „Молодої Просвіти" у Філаделфії 4 грудня порив молодих сердець втягнув нас в круг розсміяної й веселої громади наших юнацтва й дітвори, та серед танків, співів й відтворення гарної і патріотичного змісту п'єси, немов завернув нас в країну безжурних, дитячих літ.

Простора заля Горожанського Клюбу при вул. Френклін, коло 600 місць була вповнена по береги. Між публікою багато дітей й молоді, відчувалося святковий піднесений настрій. Юначки в гуцульських строях і юнаки, члени Молодої Просвіти, виконували службу впорядників якнайкраще. До піднесення настрою причинялася також особа приявного на цьому вечорі Преосвященного Кир Йосипа.

Понад 60 юнацтва й дітвори відтворювали на сцені п'єсу Марійки Підгірянки „В чужому пір'ї". Це переважно члени „Молодої Просвіти". Але були і учні Танкової школи проф. Ірини Голубовської, члени Дитячого хору Музичного Інституту у Філаделфії під управою дир. Ю. Оранського.

Ця п'єса перенесла нас із царства квітів й пташиного світу у дійсність, коли дехто вбирається в „чуже пір'я" і покидає Своє Рідне.

В першій дії зображена зрада птиці - синички свого роду. Це дуже засмутило не тільки птахів, але й царство квітів. В другій і птахи і квіти переконали зрадницю, щоб поверну лася до рідних, а в третій бачили поворот, чужим духом заморочені синиці, до свойого рідного роду, та втіху всіх.

Панна Оля Селезінка, довголітній керманич мистецької ділянки „Молодої Просвіти" завдала собі багато труду у виведенні мовної і сценічної частини п'єси. Виголошення поодиноких ролі п'єси, аранжування гуртових сцен — дійсно стояли на висоті свойого завдання. Усі три дії переплетені виступами солістів-хору й танками. Це вже заслуга п-ні Ірини Чумової, дир. Юр. Оранського і проф. Ірини Голубовської.

Звертали увагу гарно стилізовані костюми всіх, що брали участь у виставці. Це жертвенна праця матерів, що не жаліли труду й гроша, щоб створити для молоді чудову казку, багату красками і світловими ефектами, заслуга п. Богдана Казанківського. Костюми стилізували п-ні Оля Селезінка і проф. Ірина Голубовська.

Рожа і метелик, Оля Матла і Ірина Дмитришин, виказали знатні хореографічні здібності, але ж і танок зірок і танок квітів вповні давали мистецьку насолоду глядачам. Цікаво в композиції була хореографічна дія на початку першої п. н. „Введення", як також танок ночі й місяця — Маруся Стадницька, Ірина Дмитришин. Гарне вивчення ролі, виразне виголошення й гра молодих артистів зокрема Тамари Городиської, Христини Забродської, Наді Матковської, Марусі Стадницької, Б. Мізака, Наталки Мисько, Олі Матла, Арети Гайдучок та найменших Віри Козак і Олі Вишинської дивували глядачів. Над усіми, немов старшував свеpщик, Богдан Мізак, він співав, грав на скрипці, успокоював усіх, щоб не турбувалися зрадливою синицею.

Але чару виставі надав стилізований гуцульський стрій Вітру — Арета Гайдучок, і він відважна, повна бурхливості нашої Верховини — гра.

Для родичів не було більшої розради, як вибити з життя тридцять осіб у віці від 4-8 років життя в строях квіток і комах вибігли на сцену і зовсім добре виконали свою хорову програму.

Член „Молодої Просвіти" — юнак, учень 3 року гайскулу, Михайло Німчук у вступному слові начеркнув ціль і завдання „Молодої Просвіти" ім. Митр. А. Шептицького — Слуги Божого, яка 10 років з надзвичайним вислідом працює серед нашої молоді.

Шкода тільки, що в нинішній другій місцевій нашого більшого скупчення не працює „Молода Просвіта".

Але над цілим життям і працею „Молодої Просвіти" від самого початку її існування аж досьогодні, відчувається, що зорить дбайливе і досвідчене око її основника і провідника.

В дні цієї виставки наш загал ще раз переконався про велику творчу працю „Молодої Просвіти".

Д-р Микола Рибак

Майстер вокального мистецтва — Євдокія Цапко-Одарарі

Перед нами вирізки з газет, **рецензії** і брошури, **німецькою, португальською** та **українською мовами**, які розповідають про українську співачку опери, професора співу, меццо-сопрано — Євдокії Цапко - Одарарі. Народилась вона в Катеринодарі, на Кубані. Студіювала спів у Київській Державній Консерваторії у відомої професорки співу Нурок - Петровської (по сцені — Льоля Бет).

Після закінчення студій в 1935-му році, з дипломом професора співу і диригента, п-і Є. Цапко - Одарарі, співала в багатьох театрах Далекого Сходу та Кубані, виконуючи ролі з надзвичайним успіхом в операх Гулака - Артемовського, Чайковського, Верді, Лисенка, Римського - Корсакова, Пуччіні і ін.

Під час другої світової війни співала в театрі ім Шевченка в Бердичеві і в Коломийському Міському Театрі Когутяка, де разом з солістом Київської Опери п. Ярошевичим виступала в „Запорожці за Дунаєм" (Одарка); „Сорочинському Ярмарку" (Хівря); „Катерина" (мати) і ін. Успішними були її виступи в ролях Чіпри — „Циганський Барон"; Сузукі — „Мадам Батерфляй".

Кінець воєнних подій застав її в Західній Німеччині. Перебування в таборах втікачів позначилося діяльною участю її в академіях і театральних виставах. Популярністю і особливим успіхом користувалась постава опери Аркаса „Катерина" в Регенсбурзі, з симфонічною оркестрою під диригентурою маестра Київської Опери В. Гавриленка, в якій вона виконувала ролю Матері. В 1949 році вона стала організатором і головним виконавцем Українського Театрального Ансамблю в Новому Ульмі і Авґсбурзі. До репертуару цього театрального колективу входили оперети „Чорноморці", „Наталка Полтавка" та опери „Катерина" і „Запорожець за Дунаєм".

В кінці 1950-го року п-і Є. Цапко - Одарарі прибула до Бразилії. В столиці провінції Парана — Куритибі вона організувала першу оперову студію під назвою „Сентро Ліріко до Парана", в якому об'єднувалась молодь, що любить мистецтво співу, і з якої пізніше вийшло багато визначних оперових співаків.

Заходами Оперового Центру Парани проведено велике число оперових „Фестивалів" та співочих конкурсів, які проходили з успіхом і викликали захоплені відгуки музичної критики. До репертуару фестивалю входили арії та пісні світової і української клясики, у виконанні бразилійських і українських студентів.

Вершком слави нашої співачки в Бразилії була постава під її мистецьким керівництвом і силами її учнів опери П'єра Маскані „Кавалерія Рустікана". Всі бразилійські часописи помістили захоплені рецензії, даючи високу оцінку цій небуденній події в артистичному житті провінції Парана. Популярний „Діаріо да Тарде" з 26-го серпня 1958 р. писав: „Спектаклі мали повний успіх. Солісти, оркестра і хор звучали чудово. Таким чином досягнено повного тріюмфу оперою „Сільська Честь", поставленою Оперовим Центром Парани, і дякуючи спільним зусиллям його керівників . . . і в основному проф. співу п-і Є. Цапко Одарарі, та її учнів - ентузіястів". Українська газета в Арґентині „Наш Клич" писав: „Цей успіх викликає почуття оправданої гордости і глибокої вдячности за діяльність, що йде на користь доброму імені українців на чужині".

За віддану працю міністерство культури й освіти Парани видало п-і Є. Ц.-О. атестат, в якому між іншим читаємо: „Свідчимо, що пані Є. Цапко-Одарарі, професор співу в Куритибі, Парана, Бразилія, є артисткою надзвичайних здібностей і великою ентузіясткою оперового мистецтва в нашому стейті. За велику працю артистичного виховання, що її провела проф. Є. Ц.-О., даємо їй це свідоцтво".

Брала п-і Є. Цапко - Одарарі участь в культурно-громадському житті української колонії в Куритибі. Між організованими нею театральними виступами та академіями треба відзначити поставу другого акту з опери „Катерина" — муз. Аркаса, на академії в пам'ять Т. Шевченка 1956-го року та поставу оперети „Наталка Полтавка" в 1958-му році, на яку, з найдальших колоній Бразилії, на возах або і верхи на конях, з'їздилися наші люди, щоб почути рідне слово і насолодитися чудовою українською піснею. Про академію, влаштовану в честь С. Петлюри і Є. Коновальця, український часопис в Бразилії „Хлібороб" писав: „Перед закінченням художньої частини, керованої п-і Є. Цапко, на сцені з'являється багато осіб. Квартет виконує „Україна" в аранжировці Є. Цапко. В квартеті чудово вирізняється винятково сильний і мелодійний голос однієї німецької дівчини, панни Рут Мавх. Вона співає українською мовою. Заслужений успіх художньої частини маємо завдячувати відомій співачці і невтомній діячці на громадській ниві, п-і Євдокії Цапко".

В 1959-му році наша співачка переїхала до ЗДА і вибрала місцем свого осідку м. Ню Йорк. Тут вона має намір заснувати школу співу, в якій би наша молодь виховувалась на добрих традиціях клясичної і півклясичної музики. Треба сподіватися, що не вся наша молодь захоплюється „рок-н-ролем" чи „буґі-вуґі". і між нею знайдуться аматори справжньої серйозної музики. На нашу думку, музика, в якій на першому місці стоїть дикий ритм, а мелодія обмежується діяпазоном лише двох - трьох нот, не може вважатися музикою.

Побажаймо ж, на закінчення, видатній професорці і оперовій співачці п-і Є. Цапко-Одарарі нових успіхів у створенні цінностей вокального мистецтва на місці її нового осідку.

Юрій Тамарський

Гайле Селяссі проголошує амнестію для бунтарів — в Етіопії спокій

Аддіс Абеба. — Абісинський монарх Гайле Селяссі, вернувшись до столиці своєї країни після повного здавлення перевороту, затіяного групою старшин з палатної ґвардії, проголосив амнестію для бунту, які добровільно зголосяться до властей і звернуть зброю. Таке проголошення вказує на те, що багато членів палатньої ґвардії скриваються. За ними розшукують по домах, а ґарнізони в краю дістали наказ помагати в розшуках за втікачами. Втекли, м. ін., чотири головні провідирі невдалого перевороту. У зверненні Гайле Селяссі опрокидується головний закид, що його зробили змовники проти панівного режиму, а саме, наче б Етіопія була відстала країна і наче б монарх нехтував поступовими реформами. Гайле Селяссі твердить, що він у своїх подорожах по світі переконався особисто, що Етіопія — порівняльно з іншими африканськими країнами — ще високо розвинена та що він, імператор — надав був Етіопії конституцію і постійно дбав не тільки за етіопську самостійність у війні проти італійських окупантів, але й за поліпшення життьового стандарту, за освіту й культуру. Між убитими є чотири міністри та шеф штабу. Взагалі число жертв куди вище, як спершу подавалось.

Заарештували 73-річного Павліка за плян вбити Кеннеді

Вест Паск Біч, **Флорида**. — Аґенти секретної служби заарештували 73-річного емеритованого поштового працівника Ричарда М. Павліка, який приготовлявся **вбити** новообраного президента Джана Ф. Кеннеді за те, що він „закулісним способом був вибраний на президента". Павлік заявив на поліції: „Гроші допомогли Кеннеді купити Білий Дім. І я хотів не допустити до того, щоб Кеннеді був президентом". Згідно зі зізнаннями Павліка, він був на лікуванні в шпиталі для умово недужих, і він просив поліцію перевірити його умовий стан здоров'я. Павлік плянував зробити з себе „людську бомбу" і згинути разом із президентом - електом. В авті заарештованого знайшла поліція динаміт, капсулі і шнури та інше приладдя, потрібне до зроблення бомби. Суд визначив для Павліка кавцію — $100.000.

Німецькі комуністи погрожують новою бльокадою Західньому Берлінові

Берлін. — Комуно - німецький ватажок Вальтер Ульбріхт загрозив „поважними перешкодами" для комунікації Західнього Берліну з Заходом, якщо до 1-го січня 1961 року не буде підписаний торговельний договір між Західньою та Східньою Німеччиною. Ульбріхт формально покликається на факт виповідження обов'язуючого торговельного договору, в якому була застережена свобідна залізнична комунікація між Заходом і Західнім Берліном у межах вісьмох альянтських військових потягів та 32-х цивільних потягів щоденно. Заява Ульбріхта, хоч і вміщає погрозу фактичної нової бльокади Західнього Берліну, проте — за коментарами західньої преси втримана у розмірно пристойнішому тоні, аніж попередні виступи. І так, він оминає слово „бльокада", як теж нічого не сказав про перетворення Західнього Берліну у вільне місто, ані про сепаратний мир Совєтів із Східньою Німеччиною. Зате він наполягав на скликання нової конференції рішено справу Німеччини по лінії підписання мирового договору з „двома Німеччинами". Торговельні переговори „на вершинах", щоб там виведуться.

● **В Судані** треба переселити 42,000 нубійців з їх прадавніх осель над Нілем, бо будова Асванської греблі всі ті оселі затопить. Ціле містечко Ваді Гальфа буде затоплене і знищених буде, м. і., 500,000 дактилевих дерев, плеканих нубійцями. Виготовлюють детальний плян переселення та відшкодування нубійцям.

● **У Варшаві** судили 62-літнього Вільгельма Шнайдера за пропаґування забороненої секти Свідки Єгови. Його засудили на 6 років в'язниці. Шнайдера засудили були вже раз за той сам „злочин" на досмертну в'язницю, але звільнили в 1957 році після того, як він 5 років просидів.

2,000,000 ІМІГРАНТКА ДО КАНАДИ

З часу закінчення війни прибуло до Канади вже 2 мільйони осіб. З імміґраційною посвідкою із числом 2,000,000 прибула останньо до Канади 16-літня данська дівчина Анетта Тофт. Вона приїхала кораблем „Баторі", приналежним до корабельної лінії Гдиня-Америка із своєю матір'ю і молодшим братом. У Квебеку її привітав суперінтендент Канадійського Уряду Імміґрації МекФол, який прочитав телеграму від п-ні Ферклов, міністра канадійського уряду Імміґрації і натуралізації.

На фото: капітан корабля „Баторі" Ян Ґодецький вручає Анетті імміґраційну „двомільйонову" посвідку. Від одного з банків міста Калґарі, де працює її батько, як дентист, вона одержала щадничу книжечку із відповідною сумою грошей.

Надзвичайний приріст числа американців у віці 19-ох років

Вашинґтон. — Сенатська підкомісія для справ робочої сили ствердила, що в 1965 р. число американців у віці 19 років винесе 3,800,000 осіб на 50 відсотків більше від теперішнього числа цього річника, яке виносить 2,600,000. Ці дані подав виконний директор Крайової Ради для справ робітничої сили при Колумбійському університеті д-р Генрі Дейвід. Сенатська підкомісія уважає, що такий зріст робітничих сил в молодому віці буде важливою проблемою в найближчих роках. Підкомісія плянує Конґресові ухвалити окремий закон, який зголосив сенатор-демократ із Пенсилвенії Джозеф С. Кларк, про вишкіл і використання людської сили та про зорганізування ради окремих дорадників в цій справі, яка працювала б при Президенті ЗДА.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Посмертні згадки

Іван ПУКІШ, довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 367 в Рочестері, Н. Й., упокоївся в Бозі 13-го грудня 1960 року, по тяжкій хворобі. Покійний народився 1894 р., в селі Мостищі, пов. Калуш, Зах. Україна. До Т-ва і УНСоюзу вступив 1923 р. Полишив у смутку дружину Меланію, 6 доньок: Анну, Анастасію, Катерину, Павліну Марію й Гелену, 11 внуків, 6 правнуків, 2 братів і 2 сестри в Краю. Похорон відбувся в п'ятницю, 16-го грудня 1960 р., з пох. заведення до церкви св. Йосафата, а далі на цвинтар Holy Sepulchre, при участі Родини, Членів і Знайомих. — В. Й. П.!

В. Попович, секр.

Юрій ГІРНЯК, — довголітній член Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102, УНСоюзу в Клівленді, Огайо, помер 2-го грудня 1960 р. по короткій недузі, на 81-му році життя. Покійний походив із села Руда Коханівська, пов. Яворів, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1915 р. Впродовж багатьох років був урядником Відділу, як секретарем та предсідником, а також делеґатом на Конвенції УНСоюзу. Покійний брав активну участь в громадському життю, був щирим та жертвенним українцем. З його відходом Відділ втратив щирого працівника. Полишив у смутку синів: Николая, Емела, Раймонда та Івана, доньку Стефанію та внуків. Похорон відбувся 5-го грудня 1960 р., з української католицької церкви св. ап. Петра і Павла, при W. 7th у Клівленді Огайо. Покійного поховано на укр. цвинтарі св. ап. Петра і Павла в Парма, Огайо. — В. Й. П.!

Н. Бобечко, секр.

Євгенія ОПРИШКО — довголітня членка Т-ва ім. І. Франка, Відд. 83 УНСоюзу у Филаделфії, Па., упокоїлася в Бозі дня 7-го листопада 1960 року, по короткій серцевій недузі. Покійна народилася в 1895 р., в селі Татари, біля Самбора, Зах. Україна. До ЗДА прибула ще малою дівчиною 1913 р. Покійна була зразковою членкою Т-ва та взагалі гарної вдачі. Полишила у смутку чоловіка Михайла, доньку Анну, сина Володимира і внука. Похорон відбувся 10-го листопада 1960 р., при участі Родини та Знайомих, в українській прав. церкві св. Володимира, а опісля на цвинтарі Оклейн. — Вічна Їй Пам'ять!

Ст. Гавриш, секр.

Приймається ОГОЛОШЕННЯ Святочних Побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 2.25
1 цаль через 2 шпальти	4.25
2 цалі через 2 шпальти	8.50
3 цалі через 2 шпальти	12.75
4 цалі через 2 шпальти	17.00
5 цалів через 2 шпальти	21.00
6 цалів через 2 шпальти	25.00

Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати — найпізніше до 31-го ГРУДНЯ 1960 р.

Найкращий подарунок
на РІЗДВЯНІ СВЯТА
на УРОДИНИ
на ІМЕНИНИ
— ЦЕ —
ШЕВЧЕНКОВІ ДУМИ І ПІСНІ
SHEVCHENKO'S THOUGHS AND LYRICS
ДВОМОВНЕ ВИДАННЯ:
поезії в українському оригіналі на паристих сторонах, а на непаристих — в англійському перекладі.
Гарний формат, на доброму папері, сторін — 111.
ЦІНА: в твердій оправі — дол. 1.50
в м'якій оправі — дол. 1.00
Замовлення слати:
SVOBODA
P. O. Box 346 — Jersey City, N. J.

Платон СТАСЮК
„В НОВОМУ СВІТІ"
(СПОМИНИ І ДУМКИ БІЗНЕСМЕНА)
ЦІНА:
В оправі . . . . $ 2.00
В брошурі . . . . $ 1.50
Замовляти:
Svoboda
P. O. Box 346 Jersey City 3, N. J.

Студійна (Каледжова) Грамота Українського Народного Союзу запевнить вашим дітям високі студії, а з ними краще й багатше життя! Не зволікайте зі забезпеченням ваших дітей!

ТАРЗАН, ч. 4,574. Втікає.

Джім протиставився Тарзановому плянові втечі. — Квартира Віри зараз коло тюрми...

— Гаразд! — відповів Тарзан. — Але ж там є вартовий . . . ґорилля! — впирався Біґґім.

Мавполюд здвигнув раменами. — Це є єдиний вихід до Віри. І він мусить згинути вночі . . . І так він тихо почав злазити вниз.